

Результати Всеукраїнського анкетування «Професійні якості бібліотекарів з різним стажем роботи» в Херсонській області

Протягом березня-квітня 2019 року фахівці бібліотек Херсонської області взяли участь у Всеукраїнському анкетуванні «Професійні якості бібліотекарів з різним стажем роботи», яке проводила Державна бібліотека України для юнацтва.

До анкетування долучились працівники бібліотек 13 районів, міст Херсон та Нова Каховка, що обслуговують юнацтво, та Херсонської обласної бібліотеки для юнацтва ім. Б.А. Лавренюва.

Всього опитано 308 осіб, з них 3 чоловічої статі.

40% опитаних бібліотекарів мають бібліотечний стаж понад 20 років, 22% - від 10 до 20 років, 16% - від 3 до 9 років і 20% працюють до 3 років. Тобто, значна частина опитаних – професіонали з великим досвідом. Але разом з тим 20% - це нові в галузі люди, які можуть привнести свій погляд на професію.

Лише 15% опитаних мають вищу бібліотечну освіту, 39% респондентів мають середню бібліотечну освіту, вищу не профільну отримали 24%, інша освіта у 19%. За цими цифрами можна підсумувати, що менше половини респондентів мають фахову освіту.

Серед якостей, що характеризують респондентів як бібліотекарів, найбільший відсоток набрали варіанти: професійні знання (62%), відповідальність (59%), комунікабельність (56%). Далі були зазначені – працелюбність (46%), здатність до самоосвіти, підвищення загальної культури (45%), толерантність (43%), знання бібліотечно-інформаційних технологій (41%), організаційні здібності (40%) та організованість (36%). Найменше відсотків отримали: оригінальність мислення (28%), вимогливість (21%), цілеспрямованість (20%), ораторські здібності (20%), емоційний контроль (13%).

На думку респондентів, найбільше на взаємостосунки між бібліотекарем та користувачем впливає уміння вислухати запити користувача (65%), ерудованість, орієнтування в колі уподобань, інтересів, смаків читачів (58%), повага до читача (56%), доброзичливість (46%). Менше впливають такі фактори, як: витримка, інтелігентність (28%), зовнішній вигляд бібліотекаря (23%), почуття гумору (16%).

Відштовхнути користувача від бібліотекаря може байдужість (67%), нервозність, роздратування (49%), неухажливість (43%), «нудьга на обличчі бібліотекаря» (28%), некомпетентність, непрофесійність (13%). Крім того, були вказані неосвіченість та неохайність.

22% опитаних відчувають професійне вигорання. Справляються з цим стресом самостійно, з допомогою рідних чи супервізора, слухаючи музику, а дехто, навіть, не може впоратися.

На думку респондентів, додаткові знання та навички, які потрібно мати бібліотечному працівнику – це: психологічні (69%), літературні, мистецькі (64%), педагогічні (51%), юридичні (13%). Також були зазначені знання інформаційних технологій, медіаграмотність, артистизм, творчі, господарські, управлінські та організаторські навички.

Переважає більшість респондентів, а саме 70%, не закінчували ніяких додаткових професійних курсів. Серед тих, хто відвідував, більшість були на курсах підвищення кваліфікації при НАКККІМ, Херсонському регіональному тренінговому центрі та відвідували програму безперервної бібліотечної освіти в Херсонській ЦБС.

Серед напрямів бібліотечної діяльності, які викликають труднощі, найчастіше були названі – комплектування фонду, відсутність комп'ютерів та підключення до інтернету, залучення користувачів, оснащення бібліотечною технікою, тощо. Тобто,

проаналізувавши відповіді на це питання, зробимо висновок, що труднощі пов'язані з процесами, де:

- відчувається нестача фінансування,
- відбувається комп'ютеризація бібліотечних процесів,
- бібліотечні процеси потребують професійних знань від тих, у кого їх немає.

Основним джерелом інформування з професійних питань є самоосвіта (70%), семінари, наради (68%), професійні сайти (62%), індивідуальна консультація колег (43%), методичні видання, тренінги (33%), заняття у школах професійної майстерності (9%).

Більша частина опитаних бібліотекарів (61%) оцінюють рівень розвитку бібліотеки як середній. 16% вказали високий рівень розвитку, 14% - підвищується, але повільно, і 9% оцінили рівень розвитку бібліотеки як низький.

93% впевнені, що ефективність роботи бібліотекаря залежить від рівня бібліотеки. Аргументують це тим, що від фінансування, оновлення матеріально-технічної бази та фондів, комп'ютеризації залежить рівень роботи бібліотекаря. 7% проте вважають, що не залежить, бо вони завжди виконують свої обов'язки.

Відповіді на питання про ступінь комфортності роботи виявили, що 90% респондентів почуваються комфортно на робочому місці.

Найбільше респондентів (60%) входять до вікової категорії від 41 до 60 років. 30% респондентів віком від 25 до 40 років. Найменша кількість респондентів від 61 року – 8%, та від 17 до 24 років – 5%.

За статтю, лише 1% опитаних чоловічої статі.

Цифрові результати

1. Ваш бібліотечний стаж:	
до 3 років;	62
3-9 років;	52
10-20 років;	70
понад 20 років	123

2. Ваша освіта:	
вища бібліотечна;	48
вища;	74
середня бібліотечна;	121
інша	60

3. Спеціальність за дипломом	181
бібліотекар-бібліограф	128
інформаційна, бібліотечна та архівна справа	4
бібліотекар-менеджер бібліотечно-інформаційних центрів	2
бібліотекар середньої кваліфікації	12
документознавство та інформаційна діяльність	2
документознавець, менеджер органів державної влади і управління	1
технолог книжкової справи	1
книгознавець-бібліограф книготорговельного підприємства	1
бібліотекар	27
книгознавець, бібліотекознавець, бібліограф	1

бібліотекар організатор масиву документів	2
інша	127

4. Посада, яку займаєте	
бібліотекар	173
завідувач відділу	13
провідний бібліотекар	16
головний бібліограф	1
головний бібліотекар	1
завідувач сектору	3
бібліотекар I категорії	3
бібліотекар II категорії	2
головний методист	1
директор	6
методист	8
заступник директора	4
редактор	2
завідувач бібліотекою-філією	62
провідний методист	1
в. о. директора	1
бібліограф	5
начальник відділу обслуговування	1

5. Скільки часу Ви на цій посаді

до 5 років	81
від 5 до 10 років	55
від 10 до 20 років	72
понад 20 років	100

6. Які найголовніші якості, на Вашу думку, характеризують Вас як бібліотекаря (можна обрати 5 варіантів відповідей):

професійні знання;	191
комунікабельність;	173
організаційні здібності;	122
знання бібліотечно-інформаційних технологій;	127
оригінальність мислення;	86
ораторські здібності;	61
здатність до самоосвіти, підвищення загальної культури;	138
емоційний контроль;	41
вимогливість;	66
цілеспрямованість;	63
організованість;	111
працелюбність;	143
відповідальність;	182
толерантність	133

7. Що, головним чином, впливає на взаємостосунки «бібліотекар - користувач»?	
уміння вислухати запити користувача;	199
повага до читача;	174
доброзичливість;	142
ерудованість, орієнтування в колі уподобань, інтересів, смаків читачів;	179
почуття гумору;	50
витримка, інтелігентність;	86
зовнішній вигляд бібліотекаря	70

8. Що може відштовхнути користувача від бібліотекаря?	
байдужість;	208
неуважність;	132
нервозність, роздратування;	150
«нудьга на обличчі бібліотекаря»;	85
Ваш варіант	
некомпетентність, непрофесійність	39
неохайність	3
неосвіченість	14

9. Чи відчуваєте Ви професійне вигорання (один із проявів стресу, з яким стикається людина у власній професійній діяльності) у роботі?	
так;	67
ні (перехід до 11 запитання).	241

10. Як справляєтеся із станом професійного вигорання?	
самостійно;	41
з допомогою супервізора (професійно більш досвідченою людиною);	7
з допомогою рідних;	15
візит до психолога;	
інше	
не можу впоратись	2
слухаю музику	1
зустріч з подругою, прогулянка біля Дніпра	1

11. Вкажіть, які додаткові знання та навички необхідно мати бібліотечному працівнику?	
психологічні;	214
педагогічні;	158
літературні, мистецькі;	196
юридичні;	40

інші варіанти	
знання інформаційних технологій	2
медіаграмотність	1
артистизм	1
творчі навички	15
технічні	1
сімейна та виробнича етика	1
господарські	37
управлінські	7
організаторські	11

12. Чи закінчували Ви додаткові професійні курси?	
так, які саме	93
курси підвищення кваліфікації при НАКККІМ	25
обласний регіональний навчальний центр по програмі "Бібліоміст" УБА у співпраці з ЄС	7
курс «Бібліотеки в системі інформаційного забезпечення євроінтеграційного процесу в Україні»	3
Херсонський регіональний навчальний центр курс «Підтримка та розвиток читання в бібліотечному середовищі»	1
комп'ютерні курси	2
«Школа бібліотечного журналіста»	5
«Туризм як тренд: інноваційна діяльність бібліотек на допомогу розвитку громади»	1
«Асоціативне мислення в мас-медіа»	11
навчання роботі на комп'ютері	7
розвиток громадських ініціатив	4
«Програми ББО- БЕЗПЕРЕРВНОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВІТИ Херсонської ЦБС «Професіонал»	25
ні	215

13. Які процеси, напрями бібліотечної діяльності останнім часом викликають у Вас труднощі?	
немає таких	70
соціокультурна діяльність	2
перехід на УДК	9
не досконале знання сучасних інформаційних технологій	2
нестача технічного обладнання, нової літератури, періодичних видань і т. ін.	5
залучення підлітків до читання	1
відсутність комп'ютерів та підключення до інтернету	27
відсутність належного фінансування	3
створення відеороликів та презентацій	1
мультимедійна грамотність	1
освоєння комп'ютерних технологій	3
написання грантів	1

інноваційні проекти спільні з іншими організаціями	3
технічне забезпечення бібліотек	2
створення центрів самоосвіти	1
недостатність матеріальної бази	1
байдуже ставлення керівника	1
слабке наповнення фондів	8
неможливість впровадження інноваційних методів роботи, донесення інформації та надання послуг населенню по причині відсутності комп'ютерної техніки	7
комп'ютеризація бібліотечних процесів	1
комплектування літературою та періодикою	34
залучення користувачів	26
залучення спонсорських коштів	7
оснащення бібтехнікою	11
оснащення меблями	8
оснащення новими технологіями	6
підключення до інтернет-мережі	3
розташування книжкового фонду	1
задоволення потреб читачів літературою	1

14. Вкажіть основні для Вас особисто джерела інформування з професійних питань?	
індивідуальна консультація колег;	133
заняття у школах професійної майстерності;	29
семінари, наради;	211
методичні видання;	102
тренінги;	101
професійні сайти;	191
самоосвіта;	217
інше	

15. Як Ви оцінюєте рівень розвитку Вашої бібліотеки?	
високий;	49
середній;	188
низький;	27
підвищується, але повільно	43
не відповіли	1

16. Чи залежить ефективність Вашої роботи від рівня розвитку бібліотеки?	
так;	288
чому?	
від рівня розвитку залежить оновлення комп'ютерного парку як наслідок ефективність роботи	
вони взаємопов'язані	
комп'ютеризоване робоче місце надзвичайно важливе в роботі бібліографа	
рівень інформаційних технологій впливає на розвиток та ефективність роботи	

відсутність сучасного програмного забезпечення, комп'ютерного обладнання
розвинена бібліотека дає більше професійних можливостей
технічне забезпечення, впровадження інтерактивних форм діяльності
оточуюче середовище впливає на ефективність роботи
тому що високий рівень розвитку бібліотеки створює можливості для ефективної роботи
від фінансування, наявності нової літератури, новітніх інформаційних технологій, комфортних умов та вимог. Як розвивається бібліотека, так і працює бібліотекар
нестача поповнення бібліотечних фондів , відсутність ремонтів у бібліотеках не надає привабливості в закладах
без оновлення книжкового фонду неможливо задовольнити потреби читачів
якщо немає технічного забезпечення, то і немає ефективної роботи
без впровадження інформатизації та автоматизації в сучасних умовах не може бути робота ефективною
трансформування сучасної бібліотеки не можливе без високого рівня технологій
комфортні умови, забезпечення комп'ютерною технікою, підключення до інтернету забезпечують якість обслуговування, розширюють коло послуг, надають можливість урізноманітнювати форми роботи
матеріально – технічна база бібліотеки розширює можливості роботи
тому, що бібліотека повинна мати достатню кількість нових сучасних фондів, технічних засобів та пристроїв, сучасних інтер'єрів (приміщення, меблі). А ще нові штатні розписи та тарифна сітка по оплаті праці, щоб заохотити молодих фахівців йти до бібліотек.
відсутність матеріально-технічного забезпечення впливає на ефективність роботи. В бібліотеках відсутнє опалення, світло.
бібліотеки повинні зміцнити свої позиції на ринку інформаційних послуг завдяки використанню можливостей Інтернет технологій
чим вищий рівень, тим більше можливостей у колективу
бібліотеки повинні відповідати вимогам часу
ефективність проведення масових заходів
можливість залучення більшої кількості користувачів
співпраця з іншими організаціями
ширше коло надання бібліотечних послуг
імідж бібліотеки та бібліотекаря
ні;
чому?
завжди робимо свою роботу якісно та індивідуально
любов до своєї роботи
обов'язковість (як риса характеру)
виконання посадових обов'язків

20

17. Оцініть ступінь комфортності Вашої роботи:	
почуваюсь на робочому місці комфортно;	276
почуваюсь на робочому місці некомфортно;	25
Ваш варіант	1
тісний відділ, мало місця для 3 працівників	1
50/50	1

некомфортно тому що немає належних умов для ефективної роботи	1
в бібліотеках холодно, старі меблі	1
50/50 через відсутність опалення, комп'ютерів, Інтернета, фінансування	1
почуваюсь суперово	1

18. Які особисті професійні досягнення Ви вважаєте найважливішими?

- добування нових знань на основі аналізу власної діяльності
- популярність нашої роботи серед користувачів, відгуки колег
- немає відповіді
- створення електронних баз даних та електронної бібліотеки
- видала багато покажчиків та довідників краєзнавчої тематики, комплектую краєзнавчий фонд бібліотеки
- бути корисним колегам
- участь в успішних грантових проектах, окремі друковані видання
- постійний професійний розвиток та пошук нових форм роботи, знання літератури
- артистизм, комунікабельність
- знання бібліотечно-інформаційних технологій
- видані методичні видання, професійне зростання колег
- професійне зростання
- особистий розвиток в ІТ-сфері та впровадження його в бібліотечну діяльність; проведення тренінгів для користувачів
- 9 років літоб'єднанню, яке я очолюю
- ті, які створені своєю працею, знаннями, вміннями, і які приносять користь суспільству. Виграні міжнародні проекти, гранти, видані літературні альманахи, нариси, альбоми, покажчики та ін.
- організація лялькового театру, закінчення ВУЗу, організація масового заходу, вміння користуватись комп'ютером, впровадження комп'ютерних технологій, створення блогу.
- володіння навичками роботи в електронних каталогах системи MARC CGL21, а також багатьма комп'ютерними програмами, маю навички створення сайтів, блогів, груп та просування діяльності бібліотеки в соц. мережах
- створення інтернет центру
- розробка методичних рекомендацій, пам'яток, буклетів
- володіння програмами комп'ютера
- володіння творчими навичками при оформленні виставок, написанні сценаріїв та їх театралізованих впроваджень, творчі майстри - класи
- створення комунального закладу, інтернет-центру
- створення позитивного іміджу бібліотеки, зміцнення партнерських зв'язків, проектна діяльність
- вміння слухати і чути оточуючих, вміння спілкуватися з людьми різного віку
- організація участі бібліотек та їх користувачів у Всеукраїнських, обласних, міжрегіональних конкурсах
- вміння знайти підхід до кожного відвідувача
- підготовка і проведення масових заходів
- вивчення ББК та перехід на УДК
- співпраця з представниками органів влади
- використання технічних засобів, комп'ютерних технологій та інтернет-ресурсів у бібліотечній роботі

- отримання призових місць у різноманітних конкурсах, фестивалях, акціях.
- організація гурткової роботи
- проведення майстер – класів
- проведення вуличних акцій
- введення інноваційних форм роботи
- створення власних сайтів, блогів бібліотеки
- участь в Школі молодих бібліотекарів, Книжковому та Бібліотечному форумах
- організація семінарів
- впровадження інновацій, комп'ютерна освіченість
- відзнаки від сектору культури
- подяки від методичного центру КЗ «НЦРБ»
- знання бібліотечної справи
- спілкування з читачами
- вміння організувати колектив на вирішення завдань
- залучення користувачів до бібліотеки
- проведення масових заходів
- виконання планових показників
- організація любительського об'єднання
- проектна діяльність
- відкриття Центру громадської активності
- виграні гранти для громади
- відкриття Інтернет-центру
- робота Університету третього віку
- робота класу комп'ютерної грамотності
- організація та робота волонтерської бригади
- зв'язок з громадськістю
- поширення власного досвіду в обслуговуванні молоді на семінарі з питань промоції читання
- демонстрацію легальних копій фільмів у коворкінгову просторі
- участі у щорічному Ярмарку інноваційних бібліотечних ідей
- написання сторітеллінгу про роботу бібліотеки
- розробка віртуальних виставок, впровадження інноваційних послуг
- компетентність, професійні навички
- компетентність
- взаємодія з читачем і побудова працюючого зворотного зв'язку
- вміння зацікавити читача

19. Ваш вік:	
17-24;	16
25-40;	83
41-60;	184
61 і більше.	25

20. Стать:	
жіноча;	305
чоловіча.	3